

Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale /
Moldavian Journal of International Law and International Relations /
Молдавский журнал международного права и международных отношений

2023, Issue 1, Volume 18, Pages 52-59.

ISSN 1857-1999 EISSN 2345-1963

Submitted: 15. 05. 2023 | Reviewed 22.10.2023 | Accepted: 15.11. 2023 | Published: 20.11. 2023

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2023.18-1.05>

**TRIBUNA TÎNĂRULUI CERCETĂTOR
THE TRIBUNE OF YOUNG SCIENTISTS
ТРИБУНА МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ**

**FENOMENUL MIGRAȚIEI ȘI SECURITATEA NAȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

**THE PHENOMENON OF MIGRATION AND THE NATIONAL SECURITY
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

**ФЕНОМЕН МИГРАЦИИ И НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

TICU Ioan* / TICU Ioan / ТИКУ Иоан

ABSTRACT:

**THE PHENOMENON OF MIGRATION AND THE NATIONAL SECURITY OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

The article analyzes the links between migration and security, the tasks that ensure the effective functioning of the national security system, which include: sovereignty – ensuring the constitutional rights and freedoms of the individual; maintaining territorial integrity and the ability to defend border areas; identifying forecasting and taking measures to combat crime ensuring a comfortable and safe life for the citizens of the state; development and implementation of anti-terrorism programs; international cooperation in the fight against terrorism and transnational crime, as well as control over the export/import of goods, control of weapons of mass destruction; implementing measures to combat illegal migration; implementing measures for the efficient and rational use and reproduction of natural resources; promoting the development and implementation of safe production technologies; ensuring information security.

Both the European neighborhood policy and the framework of the Eastern Partnership include a wide range of areas of cooperation, including in security and migration issues, as well as through the developed projects.

Connecting the national security agenda from the new conceptual perspectives on migration is a strategic opportunity for the foreign policy of the Republic of Moldova, but also an imperative for internal social-economic policy.

Keywords: national security, migration, illegal migration, territorial integrity, combating terrorism, Eastern Partnership.

JEL Classification: K33.

Universal Decimal Classification: 341.1/.8; 341.2

* **TICU Ioan** – student-doctorand, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Facultatea de Drept (Chișinău, Republica Moldova), Director General Adjunct, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (Iași, România). / **TICU Ioan** – PhD student, European University of Moldova (Chisinau, Republic of Moldova), Deputy Director General, General Directorate of Social Assistance and Child Protection (Iasi, Romania). / **ТИКУ Иоан** – аспирант, Европейский университет Молдовы (Кишинев, Республика Молдова), Заместитель генерального директора, Главное управление социальной помощи и защиты детей (Яссы, Румыния). <https://orcid.org/0009-0001-1446-3298> E-mail: ticiuioan70@yahoo.com

РЕЗУМАТ:
**FENOMENUL MIGRAȚIEI ȘI SECURITATEA NAȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

În articol se analizează legăturile dintre migrație și securitate, sarcinile care asigură funcționarea eficientă a sistemului de securitate națională, care includ: suveranitatea – asigurarea drepturilor și libertăților constituționale ale individului; menținerea integrității teritoriale și a capacității de apărare a zonelor de frontieră; identificarea, prognozarea și luarea de măsuri pentru combaterea criminalității, asigurând o viață confortabilă și sigură a cetățenilor statului; dezvoltarea și implementarea programelor de combatere a terorismului; cooperarea internațională în lupta împotriva terorismului și criminalității transnaționale, precum și controlul asupra exportului / importului de mărfuri, controlul armelor de distrugere în masă; implementarea măsurilor de combatere a migrației ilegale; implementarea măsurilor pentru utilizarea și reproducerea eficientă și rațională a resurselor naturale; promovarea dezvoltării și implementării tehnologiilor de producție sigură; asigurarea securității informațiilor.

Atât politica europeană de vecinătate, cât și cadrul Parteneriatului estic includ o gamă largă de domenii de cooperare, inclusiv în probleme de securitate și migrație, precum și prin proiectele dezvoltate.

Racordarea agendei de securitate națională din noile perspective conceptuale privind migrația este o oportunitate strategică de politică externă a Republicii Moldova dar și un imperativ de politică social-economică internă.

Cuvinte cheie: securitate națională, migrație, migrație ilegală, integritate teritorială, combaterea terorismului, Parteneriat estic.

JEL Classification: K33.

CZU: 341.1/.8; 341.2

РЕЗЮМЕ:
**ФЕНОМЕН МИГРАЦИИ И НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

В статье анализируются связи миграции и безопасности, обеспечивающие эффективное функционирование системы национальной безопасности, к которым относятся: суверенитет – обеспечение конституционных прав и свобод личности; сохранение территориальной целостности и способности защищать приграничные районы; выявление, прогнозирование и принятие мер по борьбе с преступностью, обеспечение комфортной и безопасной жизни граждан государства; разработка и реализация антитеррористических программ; международное сотрудничество в борьбе с терроризмом и транснациональной преступностью, а также контроль за экспортом/импортом товаров, контроль над оружием массового поражения; реализация мер по борьбе с нелегальной миграцией; реализация мер по эффективному и рациональному использованию и воспроизводству природных ресурсов; содействие разработке и внедрению безопасных технологий производства; обеспечение информационной безопасности.

Как европейская политика соседства, так и рамки Восточного партнерства включают широкий спектр направлений сотрудничества, в том числе в вопросах безопасности и миграции, а также посредством разработанных проектов.

Объединение повестки дня национальной безопасности с новыми концептуальными взглядами на миграцию является стратегической возможностью для внешней политики Республики Молдова, но также и императивом внутренней социально-экономической политики.

Ключевые слова: национальная безопасность, миграция, нелегальная миграция, территориальная целостность, борьба с терроризмом, Восточное партнерство.

JEL Classification: K33.

УДК: 341.1/.8; 341.2

Introducere

Problema migrației este un subiect extrem de dezbătut în politica internațională. Acest lucru este prezent în politicile de securitate a practicilor de migrație ale U.E., care a urmărit să controleze migrația neregulată încă de la Acordul Schengen.¹

Legăturile dintre migrație și securitate sunt multiple, în special din cauza polisemiei conceptului de securitate. Astfel, percepțiile termenului de securitate în jurul migrației variază de la stat la stat și implică noțiuni divergente: de exemplu, în timp ce opinia publică europeană (și din ce în ce mai mult și cea americană) asociază adesea fluxurile migratorii cu o amenințare la securitatea și identitatea lor, statele africane tind să vadă migrația ca pe o oportunitate pentru protecția umanitară și securitatea economică. Adesea, această relație între securitate și migrație este concepută în mod arbitrar, axată pe o înțelegere unilaterală a securității (securitate de stat, securitate umană, securitate alimentară etc.), prin urmare, este absolut necesar să se stabilească clar care este direcția corelației declarate între migrație și (in)securitate, și cum va arăta viitorul acestei relații în politica de securitate a statelor.

Asigurarea funcționării eficiente a sistemului de securitate națională se realizează prin includerea unui set de sarcini, care includ:

- suveranitatea - asigurarea drepturilor și libertăților constituționale ale individului;
- menținerea integrității teritoriale și a capacității de apărare a zonelor de frontieră;
- identificarea, prognozarea și luarea de măsuri pentru combaterea criminalității, asigurând o viață confortabilă și sigură a cetățenilor statului;
- dezvoltarea și implementarea programelor de combatere a terorismului; cooperarea internațională în lupta împotriva terorismului și criminalității transnaționale, precum și controlul asupra exportului / importului de mărfuri, controlul armelor de distrugere în masă;
- implementarea măsurilor de combatere a migrației ilegale; implementarea măsurilor pentru utilizarea și reproducerea eficientă și rațională a resurselor naturale; promovarea dezvoltării și implementării tehnologiilor de producție sigură; asigurarea securității informațiilor.

La rândul lor, rezultatele securității naționale sunt evaluate printr-un anumit set de indicatori și de criterii, inclusiv controlul nivelului șomajului; inflația prețurilor de consum; suma datoriei publice în raport cu produsul intern brut; disponibilitatea și utilizarea eficientă a resurselor în sectoarele sănătății, culturii, educației și științei; rata inflației; nivelul de echipament și o varietate de echipamente militare, care oferă apărare; resursele umane; amploarea economiei tenebre etc.

Migrația și securitatea națională în Republica Moldova

Având o așezare specifică, Republica Moldova aparține unui spațiu dominat de riscuri politico-militare deosebite și este evitată din acest motiv de investitorii internaționali. Situarea la o dublă periferie, între două centre de putere – Uniunea Europeană și Rusia –, mărește gradul de risc a situației statului nostru. Însă, în pofida acestor circumstanțe, harta relațiilor externe actuale ale Republicii Moldova denotă o deschidere tot mai mare spre occident.

Evidențierea relației dintre noțiunea de cooperare și cea de integrare regională ajunge la ideea că procesul cooperării internaționale este evidențiat de amplificarea și diversificarea relațiilor comerciale și de realizarea unor obiective comune la nivelul organismelor economice de tip regional. Unul dintre rezultatele posibile ale cooperării este integrarea regională, care presupune o apropiere substanțială a partenerilor înșiși, care speră să

¹ Convenție de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune. În: Official Journal of the European Union, 22.09.2000, nr. 239 (13-18). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX%3A42000A0922%2802%29%3Aro%3AHTML> (Vizitat 17.04.2023).

stabilească o formă nouă de organizare¹. Cooperarea, dimensiunea minimală care subliniază atașarea generală a statelor față de suveranitatea lor, tinde să apropie și să unească.

Izolarea și neutralitatea politică pe arena internațională nu constituie o opțiune strategic adecvată secolului al XXI-lea. Consolidarea capacității statale a Republicii Moldova trebuie efectuată paralel cu cooperarea internațională interstatală și interregională.

Analizând politica de securitate a Republicii Moldova, este necesar a sublinia faptul că aceasta a adoptat, în 1995, Concepția securității naționale², însă prevederile acesteia au fost parțial modificate. În 2005, a fost propus un nou proiect al Concepției securității naționale³, care s-a dovedit a fi asemenea unei declarații politice, deoarece nu avea un caracter legal obligatoriu. În ceea ce privește conținutul, documentul a urmat calea Concepției din 1995⁴.

În primăvara anului 2008, a fost modificat proiectul Concepției securității naționale propus în 2005 și adoptată Concepția securității naționale. Noua Lege pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova (112-XVI 22.05.2008) a stabilit obiectivele ce urmează a fi atinse în vederea asigurării securității naționale, liniile directoare de bază ale politicii de securitate a Republicii Moldova, valorile generale, principiile, riscurile și vulnerabilitățile în acest domeniu⁵. Sunt reflectate, de asemenea, caracterul complex și interdependent al securității cu principalele amenințări la adresa securității naționale a Republicii Moldova ce urmează a fi luate în calcul în vederea asigurării securității ei.

O atenție deosebită se atrage asupra cooperării internaționale a Republicii Moldova, în calitate de instrument de asigurare a securității naționale. Din această perspectivă, este stabilită interconexiunea organică dintre politica internă și cea externă a statului. Pe lângă referințele la procesul de integrare în Uniunea Europeană și la cooperarea pe plan regional, acest capitol se referă explicit și la relațiile Republicii Moldova cu statele vecine. Dacă se consideră că procesul de integrare europeană și obținerea calității de membru al Uniunii Europene va influența pozitiv, va consolida securitatea Republicii Moldova și va asigura instaurarea stabilității și prosperității în țară, atunci apare problematică cooperarea în același timp cu Comunitatea Statelor Independente.

În Legea pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova, este menționată și problema sistemului menit să asigure starea de securitate națională a Republicii Moldova, cu specificarea procesului de reformare a acestui sistem.

Un alt important unghi de abordare a securității geopolitice a Republicii Moldova este cel luat în contextul teoriei *dezvoltării durabile a unui stat*. Proiectul Strategiei „Moldova 21”⁶ este primul document complex în care se face încercarea de a argumenta iminența implicării țării noastre în procesul global de tranziție a omenirii la principiile *dezvoltării durabile*, expuse la nivel mondial în Planul de Acțiune pentru mileniul III, cunoscut sub numele de „Agenda 21” (Rio de Janeiro, 1992)⁷.

Conceptul dezvoltării durabile este un concept unanim acceptat. Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare, din 1992, de la Rio de Janeiro, a devenit un eveniment

¹ Economie mondială Capitolul III. Procese economice cu implicații globale. Tendințe de internaționalitate. Constanța: Universitatea Ovidius din Constanța, 2013. http://209.85.135.104/search?q=cache:CVbD0wLYUb8J:idd.univ-ovidius.ro/tutorials/cursuri/FSE/EC8/excap3_curs_ecomon.pdf+notiunea+de+cooperare&hl=ro&ct=clnk&cd=6&lr=lang_ro (Vizitat 17.04.2023).

² Concepția securității naționale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.06.1995. nr. 35. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=60770&lang=ro (Vizitat 17.04.2023).

³ Proiectul concepției securității naționale. Chișinău: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a Republicii Moldova, n.d. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/proiectul-conceptiei-securitatii-naționale-a-RM.doc> (Vizitat 17.04.2023).

⁴ Mînzărari D. Proiectul concepției securității naționale - test decisiv pentru elita politică moldovenească. http://www.viitorul.org/public/913/ro/Discussion_Paper_IDIS_14septembrie.pdf (Vizitat 17.04.2023).

⁵ Lege nr. 112/2008 pentru aprobarea concepției securității naționale a Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.06.2008, nr. 97-98 (357). https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=24400&lang=ro (Vizitat 17.04.2023).

⁶ Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă. Proiect PNUD MOL/98/G81 “Moldova 21”. Chișinău: Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președinția Republicii Moldova, 2000. <https://administrare.info/domenii/economie/4172-dezvoltarea-ramurilor-industriei-alimentare-in-republica-moldova> (Vizitat 17.04.2023).

⁷ Agenda 21. United Nations Conference on Environment and Development. Rio de Janeiro: United Nations, 1999. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (Vizitat 17.04.2023).

marcant prin abordarea nouă a problemelor dezvoltării omenirii, care trebuie să mențină un echilibru constant între componentele capitalului natural, pe de o parte, și sistemele socio-economice, pe de altă parte, asigurând în procesul globalizării tranziția la un alt model – dezvoltarea pe termen lung.

Interesul nostru esențial în acest demers este relația dintre identitatea statală și agenda de securitate a unei națiuni ca actor geopolitic. Dimensiunea securității statale pornește în primul rând de la planul intern (analizat mai sus) și apoi de la provocările modelării unei ordonări a vecinătăților și de la o proiecție apropiată a temelor majore ce privesc securitatea zonală.

Republica Moldova este la periferia proiectelor globale geopolitice. Componenta „de securitate” este esențială în aceste proiecte și analiza noastră pleacă de la schițarea principalelor riscuri de securitate ale Republicii Moldova în raport cu evoluțiile vecinătăților sale.

Trebuie menționat pericolul major pe care îl reprezintă pentru securitatea regională și internațională transparența frontierei de est a Republicii Moldova, pe întreg perimetrul Transnistriei. Lipsa controlului asupra acestui teritoriu în cadrul căruia este stocat, se produce și se vinde armament, constituie un risc enorm la adresa stabilității și securității în întreaga regiune. De asemenea, mobilitatea frontierelor și faptul că unele părți ale acestui teritoriu sunt disputate de statele vecine sporește și mai mult instabilitatea și amenință procesul de democratizare. În al doilea rând, lipsa voinței politice interne în securizarea frontierelor, decriminalizarea economică, debirocratizarea aparatului de stat, combaterea corupției, protecționismului și a spălării masive de bani, ca și a traficului de persoane, organe, droguri, armament, țigări și petrol, prin intermediul contrabandei protejate de înalți funcționari de stat, reprezintă un pericol major asupra securității interne a statului și a funcționalității instituțiilor sale.

În contextul crimei organizate, Republica Moldova este o țară de tranzit, în sensul că este locul în care oamenii, banii și bunurile trec granițele. Criminalitatea organizată în Republica Moldova se caracterizează prin contrabandă cu persoane, droguri, arme și vehicule furate, servicii bancare subterane și evaziunea de taxe și accize. Comerțul ilegal transfrontalier, cum ar fi comerțul cu cannabis și mărfuri contrafăcute, este principala sursă de profit financiar efectuată prin zona de frontieră necontrolată a Transnistriei. Lupta împotriva criminalității organizate într-un context național se bazează pe o abordare integrată, în care guvernul, administrația publică, poliția, autoritățile fiscale și alți parteneri folosesc instrumente de incriminare, de drept administrativ, fiscal și privat în eforturile comune de combatere a criminalității care subminează societatea¹. Această abordare integrată include schimbul intens de informații și cooperarea cu partenerii publici și privați.

Atât politica europeană de vecinătate, cât și cadrul Parteneriatului estic includ o gamă largă de domenii de cooperare, inclusiv în probleme de securitate, precum și prin proiectele dezvoltate. Caracteristica particulară a acestor cadre este, însă, divizarea strictă între securitate și obiectivele orientate spre dezvoltare. Problemele migrației, de exemplu, sunt reprezentate printr-un obiectiv în mare măsură orientat către securitate. Această diviziune poate fi observată în Planul de acțiune U.E. – Moldova din cadrul Politicii Europene de Vecinătate (P.E.V.). Problemele de migrație abordate în planurile de acțiune sunt dominate de măsuri restrictive, care implică un control mai strict al migrației ilegale și punerea accentului pe acordurile de readmisie². Între timp, problemele de dezvoltare din planul de acțiune sunt abordate într-o secțiune separată, intitulată „Reforma economică și socială”, și definite pentru cazul în care conceptul de „dezvoltare” dobândește valențe noi într-un context social mai larg

¹ Administratieve lastendruk bij opsporing Zware en Georganiseerde Criminaliteit. Utrecht: Police Academy of the Netherlands, 2012.

<https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/The%20relationship%20between%20external%20and%20internal%20security.pdf> (Vizitat 17.04.2023).

² Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on strengthening the European neighbourhood policy - ENP Progress Report - EU-Moldova Action Plan, COM(2006)726 final. Bruxelles: European Commission, 2005. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52006SC1506&from=EL> (Vizitat 17.04.2023).

și nu se limitează la un scop pur economic. Astfel, nu se poate urmări nicio încercare de a stabili o legătură între migrație și dezvoltare, ceea ce ar echilibra cadrul de securitate care domină problemele migrației. O logică similară caracterizează și cadrul Parteneriatului estic. Împărțirea între proiectele de migrație și cele de dezvoltare se observă din secțiunile separate ale parteneriatului, intitulate „Mobilitate și securitate” și „Sprijinirea dezvoltării economice și sociale”¹. Destul de curios, cuvântul „mobilitate” a ajuns să înlocuiască termenul de „migrație”. Promovarea „mobilității într-un mediu sigur” a devenit unul dintre obiectivele principale ale Parteneriatului estic. Pentru atingerea acestui obiectiv, Comunicarea privind Parteneriatul estic a introdus ideea pactelor „Mobilitate și securitate”, care ar include „atât aspectul mobilității, cât și condițiile necesare pentru a asigura un mediu sigur”².

În același timp, parteneriatul a identificat liberalizarea vizelor și călătoriile fără viză drept obiective pe termen lung: „Politica de viză ar urma o abordare pe etape, care să conducă la liberalizarea vizelor în condiții specifice și cu măsuri de însoțire, inclusiv asistență financiară pentru partenerii noștri. Odată facilitate vizele, Acordurile de readmisie sunt implementate în mod eficient și dialogurile deschise cu privire la călătoriile fără viză cu toți partenerii cooperanți”³.

Cu toate acestea, procesul de dezvoltare a migrației nu a apărut în cadrul Parteneriatului estic, ci a devenit o noutate specifică a mobilității prin intermediul Parteneriatelor. Moldova a fost primul partener, dintre vecinii estici ai U.E., care a încheiat un parteneriat de mobilitate cu U.E. Inițial, Republica Moldova a expus clar așteptările sale și principalele aspecte pe care le dorea reflectate în parteneriat, care includeau procesul de dezvoltare a migrației și migrația de întoarcere. Republica Moldova nu a fost un partener dificil pentru U.E., deoarece semnase un acord de readmisie cu U.E., astfel încât părțile au ajuns la un consens privind includerea unor clauze legate de controlul migrației ilegale în parteneriatul pentru mobilitate. Cu toate acestea, produsul final al negocierilor a părut mai puțin echilibrat decât se aștepta inițial Republica Moldova și a reflectat în mod clar o dominantă a cadrului de securitate. Această poziție a fost recunoscută și de Comisia Europeană, cu ocazia evaluării parteneriatelor de mobilitate din 2009. Aceasta a recunoscut lipsa unor proiecte orientate mai pronunțat spre dezvoltare și necesitatea unor îmbunătățiri suplimentare în acest sens: „accentul parteneriatelor pentru mobilitate ar trebui să depășească problemele referitoare la migrația ilegală. Așa cum a arătat experiența, parteneriatele riscă să fie o combinație de activități noi cu unele deja planificate și ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru ca pachetul oferit unui partener să fie o ofertă eficientă și coordonată, care să aducă un plus de valoare cooperării existente”⁴.

Consiliul, în concluziile sale cu privire la parteneriatele pentru mobilitate, a comentat evaluarea Comisiei, subliniind că aceasta din urmă ar trebui să evite să facă promisiuni nerealiste statelor partenere și să le ridice nivelul de așteptări cu privire la parteneriatele pentru mobilitate: „Consiliul invită Comisia și statele membre interesate să întreprindă eforturi suplimentare de diseminare, în mod practic, informații despre posibilitatea instrumentului de parteneriat pentru mobilitate, pentru a se asigura că țările partenere potențiale sunt bine informate despre natura și scopul acestor parteneriate, respectând pe deplin dispozițiile tratatului, evitând totodată ridicarea nivelului de așteptări nerealiste”⁵. Astfel, se simte o tensiune vizibilă în cadrul instituțiilor europene cu privire la ce aspecte ar trebui să domine parteneriatele de mobilitate. În ciuda încercărilor Comisiei de a extinde

¹ Eastern Partnership - Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM(2008)823 final, SEC(2008)2974. Bruxelles: European Commission, 2008. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0823:FIN:EN:PDF> (Vizitat 17.04.2023).

² Tragaki A. Demography and migration as human security factors: The case of South Eastern Europe. În: Migration Letters, 2017, vol. 4, nr. 2, p. 103-118. <https://doi.org/10.33182/ml.v4i2.214>

³ Mobility partnerships as a tool of the Global Approach to Migration, Commission Staff Working Document, SEC(2009) 1240 final. Bruxelles: European Commission, 2009. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13489-2009-INIT/en/pdf> (Vizitat 17.04.2023).

⁴ Ibid. P. 5

⁵ Ibid. P. 4.

domeniul de aplicare al raportului pentru migrație în cadrul parteneriatelor pentru mobilitate, cadrul de securitate promovată de Consiliu încă prevalează. Cu toate acestea, parteneriatele de mobilitate, fiind instrumente politice destul de flexibile, au un potențial considerabil de a disemina și de a încorpora noi proiecte și sugestii de către statele membre partenere, transformându-se astfel în instrumente mai echilibrate. Succesul în atingerea acestui echilibru depinde în mare măsură de modificările orientării puterii în procesul de luare a deciziilor.

Concluzii

Este necesar de menționat că Republica Moldova a constituit de-a lungul timpului o sursă de resurse umane calificate pentru statele occidentale.

Efectele migrației în Republica Moldova s-au resimțit în deficitul de capital uman.

Din acest punct de vedere, pe agenda de securitate națională trebuie inclusă problema securității fenomenului migrației, în contextul în care Republica Moldova trebuie să-și asume rolul de partener strategic în asigurarea stabilității și securității regionale.

În acest sens, racordarea agendei de securitate națională din noile perspective conceptuale privind migrația este o oportunitate strategică de politică externă dar și un imperativ de politică social-economică internă.

Bibliografie:

1. Administratieve lastendruk bij opsporing Zware en Georganiseerde Criminaliteit. Utrecht: Police Academy of the Netherlands, 2012. <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/The%20relationship%20between%20external%20and%20internal%20security.pdf> (Vizitat 17.04.2023).
2. Agenda 21. United Nations Conference on Environment and Development. Rio de Janeiro: United Nations, 1999. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (Vizitat 17.04.2023).
3. Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on strengthening the European neighbourhood policy - ENP Progress Report - EU-Moldova Action Plan, COM(2006)726 final. Bruxelles: European Commission, 2005. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52006SC1506&from=EL> (Vizitat 17.04.2023).
4. Concepția securității naționale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.06.1995. nr. 35. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=60770&lang=ro (Vizitat 17.04.2023).
5. Convenție de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune. În: Official Journal of the European Union, 22.09.2000, nr. 239 (13-18). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX%3A42000A0922%2802%29%3Aro%3AHTML> (Vizitat 17.04.2023).
6. Eastern Partnership - Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM(2008)823 final, SEC(2008)2974. Bruxelles: European Commission, 2008. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0823:FIN:EN:PDF> (Vizitat 17.04.2023).
7. Economie mondială Capitolul III. Procese economice cu implicații globale. Tendințe de internaționalitate. Constanța: Universitatea Ovidius din Constanța, 2013. http://209.85.135.104/search?q=cache:CVbD0wLYUb8J:idd.univ-ovidius.ro/tutorials/cursuri/FSE/EC8/excap3_curs_econom.pdf+notiunea+de+cooperare&hl=ro&ct=clnk&cd=6&lr=lang_ro (Vizitat 17.04.2023).
8. Lege nr. 112/2008 pentru aprobarea concepției securității naționale a Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.06.2008, nr. 97-98 (357). https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=24400&lang=ro (Vizitat 17.04.2023).
9. Mobility partnerships as a tool of the Global Approach to Migration, Commission Staff Working Document, SEC(2009) 1240 final. Bruxelles: European Commission, 2009. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13489-2009-INIT/en/pdf> (Vizitat 17.04.2023).

10. Mînzărari D. Proiectul concepției securității naționale - test decisiv pentru elita politică moldovenească. http://www.viitorul.org/public/913/ro/Discussion_Paper_IDIS_14septembrie.pdf (Vizitat 17.04.2023).
11. Proiectul concepției securității naționale. Chișinău: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a Republicii Moldova, n.d. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/proiectul-conceptiei-securitatii-nationale-a-RM.doc> (Vizitat 17.04.2023).
12. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă. Proiect PNUD MOL/98/G81 "Moldova 21". Chișinău: Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președinția Republicii Moldova, 2000. <https://administrare.info/domenii/economie/4172-dezvoltarea-ramurilor-industriei-alimentare-in-republica-moldova> (Vizitat 17.04.2023).
13. Tragaki A. Demography and migration as human security factors: The case of South Eastern Europe. În: Migration Letters, 2017, vol. 4, nr. 2, p. 103-118. <https://doi.org/10.33182/ml.v4i2.214> (Vizitat 17.04.2023).

Copyright© Ioan TICU, 2023.

Contacts/Contacte/ Контакты:

TICU Ioan,

Student-doctorand, Universitatea de Studii Europene din Moldova,
Facultatea de Drept (Chișinău, Republica Moldova),
Director General Adjunct, Direcția Generală
de Asistență Socială și Protecția Copilului, Iași, România.
str. Ateneului nr. 1 C, Cod Postal 700309
Iași, România

E-mail: ticuioan70@yahoo.com

<https://orcid.org/0009-0001-1446-3298>

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2023.18-1.05>